

Sygn. akt II Ca 481/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 września 2014 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSO Paweł Hochman
Sędziowie	SSO Stanisław Łęgosz SSR del. Sławomir Forenc (spr.)
Protokolant	stażysta Dorota Książczyk

po rozpoznaniu w dniu 22 września 2014 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa B. J.

przeciwko (...) S.A. w W. Oddziałowi Regionalnemu w Ł.

o odszkodowanie i rentę wyrównawczą

na skutek apelacji powódki B. J.

od wyroku Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim

z dnia 29 kwietnia 2014 roku, sygn. akt I C 471/12

1. oddała apelację;
2. nie obciąża powódki B. J. obowiązkiem zwrotu na rzecz pozwanego kosztów procesu za instancję odwoławczą.

Sygn. akt II Ca 481/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 kwietnia 2014 roku w sprawie IC 471/12 Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim oddalił powództwo i zasądził od powódki B. J. na rzecz pozwanego (...) S.A. w W. Oddziału (...) w Ł. kwotę 2.417,00 zł (dwa tysiące czterysta siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu oraz nie obciążył powódki kosztami sądowymi od uiszczenia których była zwolniona.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowią przytoczone poniżej ustalenia i rozważania Sądu Rejonowego:

W pozwie z dnia 16 kwietnia 2012 roku pełnomocnik powódki B. J. wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powódki kwoty 40 400,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 22 października 2010 r. tytułem zadośćuczynienia z polisy obowiązkowego ubezpieczenia OC rolników B. J. (1) / córki powódki / oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki dożywotniej miesięcznej renty wyrównawczej od dnia 29 października 2010 r. z ustawowymi odsetkami

od dnia 29 października 2010 r. w wysokości 25 % renty inwalidzkiej tj. aktualnie 226,00 zł. z kwoty netto wynoszącej 902,84 zł.

W odpowiedzi na pozew z dnia 23 lipca 2012 roku pełnomocnik pozwanego wniósł o oddalenie powództwa i o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pismem z dnia 4 listopada 2013 roku powódka odwołała pełnomocnictwo udzielone córce B. J. (1).

W dniu 22 października 2010 roku córka powódki B. J. (1) zleciła A. K. prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą P.P.H.U. (...) A. K. w B. wykonanie czynności usługi demontażu bram i furtki, przygotowania terenu do montażu siatki i ogrodzenia betonowego, przez usunięcie dotychczasowego ogrodzenia i pni drzew, wykonanie ogrodzenia z siatki i ogrodzenia betonowego, uporządkowania terenu po wykonaniu zleconych prac, ogrodzenia z siatki, wykonanie i montaż ogrodzenia betonowego.

W czasie wykonywania powyższych prac w dniu 29 października 2010 roku w budynku mieszkalnym B. J. (1) przebywała jej matka B. J. (2), która wcześniej przyjechała w odwiedziny do swojej córki. B. J. (1) udając się do pracy kierując się względami bezpieczeństwa, zakazała mamie opuszczania budynku mieszkalnego podczas wykonywanych prac.

Wbrew wyraźnemu zakazowi B. J. (2) opuściła budynek mieszkalny i z ciekawości podeszła do rejonu prac oznaczonego biało - czerwoną taśmą. Podczas wykonywanych prac doszło do uderzenia powódki przez pień drzewa wyciągany przez pracowników.

W wyniku zdarzenia powódka doznała złamania dwukostkowego podudzia lewego ze zwłknięciem stawu skokowego. Po urazie była hospitalizowana w Szpitalu w S. na Oddziale O.- Urazowym, w okresie od 29.10.2010 r. do dnia 8.11.2010 r., gdzie wykonano repozycję i zespolenie złamania. Dalsze leczenie było prowadzone w poradni (...)

Gospodarstwo rolne, w którym miał miejsce przedmiotowy wypadek stanowi własność córki powódki B. J. (1), która posiadała polisę obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej rolników z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego.

Pismem z dnia 12 grudnia 2011 r. córka B. J. (1) jako właścicielka gospodarstwa rolnego zgłosiła wypadek w (...) S.A. w P..

Po leczeniu w szpitalu powódka poniosła znaczne wydatki związane z wypadkiem. Po zakończeniu leczenia powódka przez okres 6 tygodni, dwa- trzy dni musiała zgłaszać się na opatrunki do odległej o 32 km poradni (...) przy Szpitalu w S.. Z uwagi na stan zdrowia i opatrunek gipsowy musiała korzystać z pomocy w przewozach. Powódka jest chora na (...), co spowodowało dłuższe leczenie rany pooperacyjnej. Powódka nadal odczuwa skutki wypadku.

B. J. (2) jest emerytką z tego tytułu pobiera świadczenie z KRUS - u w kwocie 902,84 zł. wspólnie z małżonkiem, również emerytem lat 76, mieszka w miejscowości K. gmina Ż.. Z uwagi na niepełnosprawność po wypadku i stan zdrowia małżonka, powódka musi korzystać z pomocy osób trzecich: w ogrzewaniu mieszkania, w zakupach, w przygotowaniu posiłków i odśnieżaniu.

Dokonując oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd przyznał walor wiarygodności załączonym do akt dokumentom opierając się przede wszystkim na zeznaniach powódki i świadków: M. R. i B. J. (1).

Bezspornym w przedmiotowej sprawie było to, że przedmiotowy wypadek miał miejsce na terenie gospodarstwa rolnego należącego do córki powódki B. J. (1) i że w dniu wypadku posiadała on jako posiadacz gospodarstwa rolnego w pozwanym zakładzie ubezpieczeń ważną polisę z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia OC rolników.

Sporna pozostawała natomiast sama zasada odpowiedzialności pozwanego, który odmówił powódce wypłaty zadośćuczynienia, powołując się na treść art. 50 pkt 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach

obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych / Dz. U. 2003, Nr 124, poz. 1152 z późn. zm. / wskazując, iż powódka jako osoba zamieszkująca w innej miejscowości nie razem z córką nie jest dla niej osobą trzecią, a skoro tak, to nie zachodzi w powyższej sprawie odpowiedzialność pozwanego z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia OC rolnika.

Stosownie do treści art. 822 § 1 k.c. przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony. Uzupełnienie tej normy stanowią przepisy szczególne zawarte w ustawie z dnia 22.05.2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2003 r., nr 124, poz 1152 ze zm.).

Ubezpieczenie OC rolników jest ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej. Podobnie zatem jak w każdym innym ubezpieczeniu OC, odpowiedzialność ubezpieczyciela ma charakter akcesoryjny i będzie istnieć pod warunkiem istnienia odpowiedzialności cywilnej osoby ubezpieczonej. Odpowiedzialność ubezpieczyciela nigdy nie będzie szersza niż odpowiedzialność ubezpieczonego. Podlega natomiast dodatkowo ograniczeniom wynikającym z treści stosunku ubezpieczeniowego. Ograniczenia te dotyczą również umów ubezpieczenia obowiązkowego. I tak, w ubezpieczeniu OC rolników zakres ubezpieczenia jest ograniczony przez wprowadzenie limitu kwotowego odpowiedzialności w postaci sumy gwarancyjnej (art. 52) oraz wyłączenie odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń w enumeratywnie wymienionych sytuacjach (art. 53). Należy uznać, że poza tymi przypadkami ubezpieczyciel odpowiada za szkodę w granicach ubezpieczonej odpowiedzialności cywilnej ubezpieczonego (z uwzględnieniem postanowień ustawy dotyczących przedmiotu ubezpieczenia (art. 50).

Stosownie do treści art. 50 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. z 2003 r., nr 124 poz. 1152) odszkodowanie przysługuje w oparciu o cytowaną ustawę, jeżeli rolnik, osoba pozostająca z nim we wspólnym gospodarstwie domowym lub osoba pracująca w gospodarstwie rolnym rolnika są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z posiadaniem przez rolnika tego gospodarstwa rolnego szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia.

W przedmiotowej sprawie nie zostały spełnione wszystkie przesłanki konieczne przypisania tej odpowiedzialności. Powódka doznała szkody na osobie w postaci uszkodzenia ciała. Związek tej szkody z prowadzeniem gospodarstwa rolnego przez ubezpieczonego jest wątpliwy. Zasadniczą kwestią sporną w postępowaniu była okoliczność, czy ubezpieczony ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną powódce, w szczególności, czy ponosi winę za jej powstanie.

Zdaniem Sądu, w świetle powyższych rozważań, powódka nie była uprawniona do wystąpienia z żądaniem zapłaty stosownego zadośćuczynienia do pozwanego jako ubezpieczyciela za szkodę będącą następstwem uszkodzenia ciała w wyniku zdarzenia z dnia 29 października 2010 r. Z dowodów zgromadzonych w sprawie, w szczególności w postaci niezakwestionowanych zeznań powódki wynika, iż do przedmiotowego wypadku doszło na terenie gospodarstwa rolnego należącego do jej córki, w czasie wykonywanych prac / przez pracowników / przy ogrodzeniu nieruchomości.

W ocenie Sądu, to powódce należy zarzucić winę, chociażby w postaci lekkomyślności, i przyczynienia się do powstania szkody, albowiem w chwili krytycznego zdarzenia powódka wiedziała, że pracownicy wykonują prace, w celu zabezpieczenia terenu rozwiesili taśmę zabezpieczającą, a mimo wszystko powódka podeszła do taśmy, tym bardziej, że jak zeznała córka powódki zakazała jej wychodzenia z domu.

Roszczenia powódki są bezzasadne, brak jest bowiem podstaw do postawienia B. J. (1) zarzutu zawinionego zachowania czy zaniechania, które mogłyby skutkować powstaniem obowiązku odszkodowawczego wobec powódki a nadto nie ma uzasadnienia do objęcia ochroną ubezpieczeniową zdarzenia będącego przedmiotem niniejszego postępowania.

Do zdarzenia w dniu 29 października 2010 roku doszło podczas wykonywania prac demontażu bram i furtki oraz przygotowywania terenu do montażu siatki i ogrodzenia przez pracowników A. K. prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą (...) A. K. w B. zgodnie z zawartą umową nr (...) z dnia 22.10.2010 r. Tym same prace budowlane wykonywane były przez profesjonalistę, po uprzednim zabezpieczeniu terenu.

W przedmiotowej sprawie brak jest związku między działaniem ubezpieczonego a szkodą, nie występuje również konieczna przesłanka zawinienia po stronie ubezpieczonego rolnika. Do szkody z dnia 29 października 2010 roku doszło z wyłącznej winy poszkodowanej która uprzednio poinformowana o wykonywanych pracach budowlanych z ciekawości podeszła do rejonu wykonywanych prac oznaczonego białą-czerwoną taśmą po czym doszło do uderzenia powódki przez pień drzewa wyciągany przez pracowników PPHU (...). Istnieje zatem przesłanka egzoneracyjna wyłączając odpowiedzialność, bowiem szkoda nastąpiła z wyłącznej winy poszkodowanej, która swoim działaniem bez ingerencji innych czynników doprowadziła do jej powstania.

W świetle natomiast art. 51 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych ubezpieczeniem OC rolników jest objęta odpowiedzialność cywilna rolnika oraz każdej osoby, która pracując w gospodarstwie rolnym w okresie trwania ochrony ubezpieczeniowej wyrządziła szkodę w związku z posiadaniem przez rolnika tego gospodarstwa rolnego.

Kluczowe dla określenia zakresu ubezpieczenia OC rolników jest użycie przez ustawodawcę sformułowanie „szkoda związana z posiadaniem gospodarstwa rolnego”. Ubezpieczenie nie obejmuje zatem całej odpowiedzialności cywilnej osób objętych ubezpieczeniem. Przedmiotem ubezpieczenia jest jedynie konkretny wycinek tej odpowiedzialności. Odpowiedzialność za szkody związane z posiadaniem gospodarstwa rolnego oznacza, że ubezpieczyciel nie będzie odpowiadał za szkody związane z inną aferą aktywności życiowej osoby ubezpieczonej. W szczególności chodzi tu o szkody związane z prowadzeniem przez ubezpieczonego innej działalności gospodarczej niż działalność rolnicza czy też sfery jego życia prywatnego (komentarz do art. 50 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, Jakub Nawracała, System Informacji Prawnej LEX 15/2012).

W niniejszej sprawie do wypadku doszło z wyłącznej winy poszkodowanej podczas wykonywania przez profesjonalną firmę prac budowlanych.

Wypadek, któremu uległa powódka w dniu 29 października 2010 roku nie pozostaje w związku z posiadaniem przez ubezpieczonego gospodarstwa rolnego.

Mając na uwadze powyższe Sąd powództwo oddalił.

O kosztach Sąd postanowił w oparciu o zasadę wyrażoną w art. 98 k.p.c w zw. art. § 6 pkt 6 i § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 z późn. zm.). Zgodnie z wynikiem sprawy, którą pozwana na tym etapie przegrała w całości, obowiązana jest zwrócić powodowi koszty zastępstwa procesowego w kwocie 2 400,00 zł. oraz 17,00 zł. - jako koszt opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Od powyższego wyroku apelację wniosła powódka B. J. (2).. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzuciła naruszenie :

- art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych poprzez przyjęcie wskutek jego wadliwej wykładni ,że w sprawie nie doszło do spełnienia przesłanek powyższego artykułu;

- art. 233 § 1 kpc tj. przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów

i zaniechanie wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego oraz poprzez uznanie, że powódka nie była uprawniona do złożenia pozwu;

- art. 328 § 2 kpc poprzez nie wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, faktów które Sąd uznał za udowodnione i dowodów, na których się oparł, w szczególności poprzez pominięcie istotnych dla sprawy dowodów.

W związku z powyższym powódka wniosła o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kwoty 40.400 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wypadku w dniu 29 października 2010 r. i rentę wyrównawczą w wysokości 25 % renty inwalidzkiej, lub

1. uchylenie wyroku i skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I - szej instancji;
2. zwolnienie w całości od kosztów sądowych.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie od strony powodowej na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego w tym kosztów zastępstwa procesowego, wg. norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja i podniesione w niej zarzuty nie zasługują na uwzględnienie.

Wbrew twierdzeniom skarżącej brak jest podstaw dla uznania, iż Sąd I instancji dopuścił się naruszenia przepisów prawa materialnego wyrażonych w art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych poprzez błędną ich wykładnię i wadliwe zastosowanie. Również zarzuty apelantki naruszenia przez Sąd zasad swobodnej oceny materiału dowodowego są chybione.

Wskazać należy, że w niniejszej sprawie Sąd zobligowany był do ustalenia, czy szkoda poniesiona przez powódkę pozostaje w związku z posiadaniem gospodarstwa rolnego oraz, czy ubezpieczonej można przypisać winę powstania szkody, co jest koniecznym warunkiem dla powstania odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego.

Przesłanki powyższe nie zostały zrealizowane, co prawidłowo ustalił Sąd Rejonowy, czego potwierdzeniem są jego pisemne motywy zawarte w uzasadnieniu wyroku.

W związku z treścią uzasadnienia apelacji podnieść należy, że nie każdy rodzaj korzystania z poszczególnych składników majątkowych wchodzących w skład gospodarstwa rolnego może być uznany za równoznaczny z jego posiadaniem, a tylko taki, który jest związany z jego funkcjonowaniem jako zorganizowanego kompleksu gospodarczego.

W niniejszej sprawie szkoda po stronie powódki powstała w związku z wykonywaniem prac / przez pracowników / przy ogrodzeniu nieruchomości. Brak jest zatem podstaw dla przyjęcia, że powstała szkoda ma związek z działalnością rolniczą ubezpieczonej.

Nie ma również racji skarżąca kiedy zarzuca Sądowi I instancji błąd w ustaleniach polegający na niewłaściwym przyjęciu, że ubezpieczona nie ponosi odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną powódce.

Jak wynika z niespornych ustaleń faktycznych córka powódki B. J. (1) zleciła A. K. prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą P.P.H.U. (...) A. K. w B. wykonanie czynności usługi demontażu bram i furtki, przygotowania terenu do montażu siatki i ogrodzenia betonowego, przez usunięcie dotychczasowego ogrodzenia i pni drzew, wykonanie ogrodzenia z siatki i ogrodzenia betonowego, uporządkowania terenu po wykonaniu zleconych prac, ogrodzenia z siatki, wykonanie i montaż ogrodzenia betonowego. Wynika z tego jednoznacznie, że wykonanie w/w prac zostało powierzone profesjonalście, co stanowi okoliczność ekskulpacyjną ubezpieczonej (vide. Agnieszka Rzetecka-Gil; Kodeks cywilny. Komentarz. Zobowiązania - część ogólna; komentarz do art. 429; LEX/el., 2011).

Dodatkowo brak winy córki powódki za powstałą szkodę potwierdza fakt, iż informowała ona matkę o planowanym zakresie prac i domagała się, by ta w tym czasie pozostała w domu.

W tym miejscu zgodzić się również należy, z Sądem I instancji, iż odpowiedzialność za szkodę powstałą w dniu dnia 29 października 2010 roku ponosi wyłącznie poszkodowana, która uprzednio poinformowana o wykonywanych pracach budowlanych z ciekawości podeszła do prawidłowo zabezpieczonego i oznaczonego (białą-czerwoną taśmą) rejonu wykonywanych prac, w wyniku czego doszło do uderzenia powódki przez pień drzewa wyciągany przez pracowników PPHU (...).

Na koniec wskazać trzeba, że wbrew zarzutom apelacji uzasadnienie sporządzone przez Sąd Rejonowy nie uchybia regulacji art. 328§2 kpc. Zawiera ono wszystkie konieczne elementy, umożliwiające Sądowi Okręgowemu ocenę toku wywodu, który doprowadził do wydania orzeczenia.

W sytuacji, gdy Sąd I instancji dokonał prawidłowych ustaleń stanu faktycznego sprawy, wszechstronnie i wnikliwie ocenił materiał dowodowy, nie przekraczając przy tym zasad swobodnej oceny dowodów, apelacja powódki nie mogła odnieść zamierzonego skutku.

Mając powyższe na względzie Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 KPC oddalił apelację jako pozbawioną podstaw prawnych.

Sąd Okręgowy na podstawie art. 102 KPC w zw. z art. 391 § 1 KPC nie obciążył powódki obowiązkiem zwrotu pozwanemu kosztów procesu za instancję odwoławczą, mając na uwadze jej sytuację życiową i majątkową.